

12-1-1956

PITYRIASIS LICHENOIDES CHRONICA (Juliusberg)

ประสพ นิติต์แพะประสาท

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjournal>

Part of the [Medicine and Health Sciences Commons](#)

Recommended Citation

นิติต์แพะประสาท, ประสพ (1956) "PITYRIASIS LICHENOIDES CHRONICA (Juliusberg)," *Chulalongkorn Medical Journal*: Vol. 3: Iss. 3, Article 5.

DOI: <https://doi.org/10.58837/CHULA.CMJ.3.3.5>

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjournal/vol3/iss3/5>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn Medical Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

PITYRIASIS LICHENOIDES CHRONICA (Juliusberg)

PITYRIASIS LICHENOIDES CHRONICA (Juliusberg)

Parapsoriasis en gouttes (Brocq), Dermatitis psoriasiformis nodularis (Jadassohn).

*รายงานผู้ป่วย หนึ่งราย

โดย

** นายแพทย์ ร.ก. ประสพ นิตินันท์ประกาศ พ.บ.

Pityriasis lichenoides chronica เป็นโรคผิวหนังเรื้อรัง ซึ่งต้องการการรักษาและพบได้ยากชนิดหนึ่ง เป็นโรคที่มีลักษณะคล้าย Psoriasis มาก แต่บางครั้งก็มีลักษณะคล้าย Scaling syphiloderm ผื่นของโรคนี้มักจะขึ้นตามลำตัว แขนและขาทั้งสองข้าง มักจะเป็นผื่นหนึ่งชนิด ๆ เท่านั้น ไม่มี infiltration และไม่มีอาการเฉย Primary lesion มีลักษณะเป็น Macule หรือ Maculo-papule สีแดง ๆ ขนาดประมาณหัวเข็มหมุด หรือ เม็ดคิ้ว รูปกลม ๆ หรือรูปไข่ lesion ที่มีขนาดใหญ่ เช่น ขนาดประมาณเม็ดคิ้ว มีลักษณะแบนราบเสมอกับผิวหนัง ตรงกลางมีจุดเล็กน้อย มีขอบเขตชัดเจน lesion ที่มีขนาดเล็ก เช่น ขนาดประมาณหัวเข็มหมุด มีลักษณะเป็นตุ่มยอดแหลมสูงกว่าผิวหนัง สีแดงเข้มกว่า lesion ที่มีขนาดใหญ่ lesions เหล่านี้ ส่วนมากมักจะมี Scales ปกคลุมอยู่บน papules แต่ไม่เต็มไป Scales เหล่านี้เมื่อตก

ออกจะพบว่า ส่วนที่อยู่ตรงกลางหนากว่าส่วนที่อยู่ขอบ ๆ สำหรับ lesion ที่ถูกเกาหรือขีด จะมีสีแดงเข้มและเลือดออกเล็กน้อย ผื่นดังกล่าวมาเวลานี้ มีลักษณะ firm เมื่อเป็นอยู่นาน ๆ จะมี papules หรือ Nodules เกิดขึ้นใหม่ถูกฉีกอย่างช้า ๆ เริ่ดไป ตามลำตัว แขนและขาทั้งสองข้าง ตามปกติแล้ว จะไม่พบผื่นเหล่านี้ขึ้นตามหน้า หนึ่งชั่วขณะและเมื่อทั้งสองข้างเฉยผู้ป่วยด้วยโรคนี้ ส่วนมากเมื่อเริ่มเป็นใหม่ ๆ มักจะมี Papule สีแดงปดายแหลมขึ้นมาก่อน และบน Papule นี้ปกคลุมด้วย Scales ต่อมา Papule โตขึ้น และสีของ Papule เปลี่ยนไปกลายเป็นสีคล้ำ หรือ สีแดงคล้ำก่อนไปเป็นสีดำ แต่บางรายเมื่อเริ่มเป็นใหม่ ๆ อาจมี Macule สีแดงขึ้นมาก่อน แล้วต่อมาจึงกลายเป็น Papule สีแดง และโตขึ้น กลายเป็นสีคล้ำ เช่นเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้ว มักจะขึ้นตามลำตัว แขนและขาทั้งสองข้าง ไม่มีอาการ และเป็นเรื้อรัง วั

* รายงานผู้ป่วยในการประชุมวิชาการทางโรคผิวหนัง ณ โรงพยาบาลภูมิพล ๑๑ มี.ค. ๒๕๐๐

** เกษย์โรคผิวหนังแห่งโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช ดอนเมือง

ด้วยการรักษาอยู่เช่นเรื่อยไป Papule บางอัน
เมื่อเป็นนาน ๆ เข้า Scale จะหลุดออก เหลือ
Lesion บนผิวหนังเป็นสีขาว ๆ คด้าย ๆ เกิดขึ้น

ในบางรายจะพบว่า Long axis ของ Lesion
อยู่ขนานไปตาม Line of cleavage มีลักษณะ
คล้าย Lesion ของ Pityriasis rosea แต่ผิวของ
โรคนี้มันแดงกว่า

โรคนี้มีลักษณะคล้าย Psoriasis มาก ต่าง
กันที่โรคนี้ Scales เล็กละเอียดอ่อนมากกว่า
และเวลาดอกหรือหลุด Scales ออกไม่พบ Pin-
point bleeding แต่จะเห็น Diffusely edema-
tous erythematous base.

ในบางรายอาจพบผิวหนังด่างขาว (Leuko-
derma) ร่วมกับโรคนี้

สาเหตุของโรคนี้ ยังไม่ทราบแน่นอน มัก
จะพบในคนหนุ่มสาว มักจะพบในชาย มากกว่า
หญิง การ Expose ต่อความร้อนมาก ๆ
อาจเป็นสาเหตุอันหนึ่งที่ทำให้เกิดเป็นโรคนี้
ได้ โรคนี้ไม่มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับ
Psoriasis หรือ Lichen planus แต่อย่างใดเลย

Histopathology ของผิวหนังพบโรคนี้
พบว่า Hyperkeratosis, Parakeratosis, Acan-
thosis, เล็กน้อย มี Intercellular และ Intra-
cellular edema ใน Stratum mucosum มี
Migration ของ Leucocytes เข้าไปใน Epider-
mis และอาจพบ Leucocytes เหลืออยู่รวม

กันเป็น Microabscess ใน Stratum corneum
นอกจากนี้แล้วอาจพบว่ามี Slight liquefaction
degeneration ของ Basal layer สำหรับชั้น
Cutis ของผิวหนังพบว่ามีหลอดเลือดขยาย
ตัวในชั้นบน ๆ และมี Perivascular infiltration
ปานกลาง Cellular infiltration นั้นค่อนข้างมาก
ประกอบด้วย Polymorphonuclear leucocyte,
Lymphocyte, Monocyte และอาจพบ Eosino-
philes ในบางครั้ง

การวินิจฉัยโรคนี้ อาศัยการวิเคราะห์แยก
โรคจาก Seborrhic dermatitis, Pityriasis rosea,
Psoriasis, Lichen Planus, Maculo-papular,
Syphiloderm และ Premycotic stage ของ
Mycosis fungoides ซึ่งแยกออกจากกันได้จาก
ประวัติ, ลักษณะเฉพาะ และ Histopathology
ของ Lesion ดังกล่าวมาแล้ว

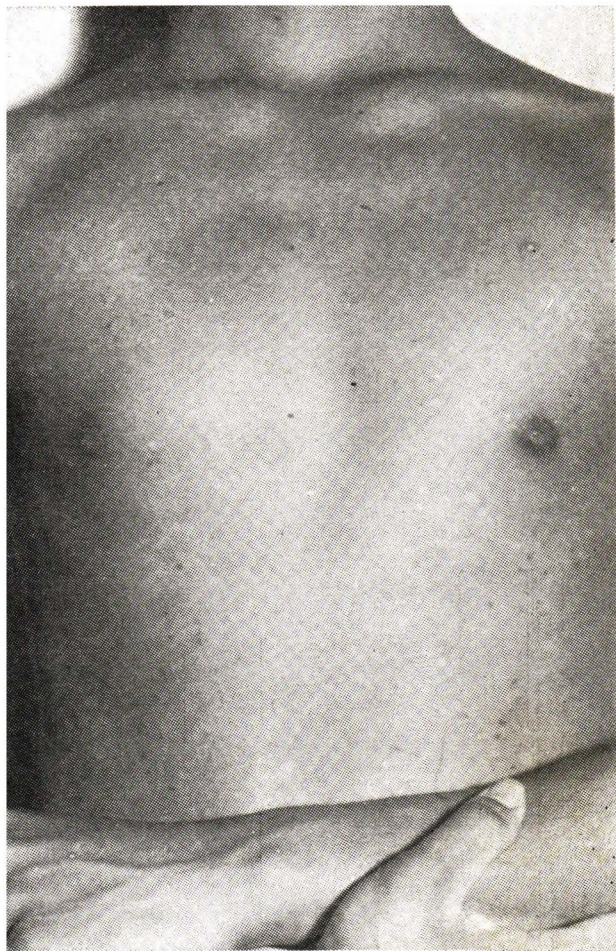
รายงานผู้ป่วย 1 ราย

ผู้ป่วย ชายไทย โสด รูปร่างดำตัน อายุ
21 ปี เดิมทีทั่วไป 5788/99 มา รพ. ด้วย
อาการสำคัญว่า มีผื่นขึ้นตามลำตัว แขนและขา
ทั้งสองข้างมานานประมาณ 6 เดือน มีอาการ
คันบ้างเล็กน้อยเป็นบางเวลา แต่ส่วนมากไม่มี
อาการคันเลย สุขภาพของผู้ป่วยแข็งแรงสบาย
ดี ไม่เคยเจ็บป่วยร้ายแรงมาก่อนเลย และไม่
เคยเป็นกามโรค มารดาของผู้ป่วยเป็นโรค
ผอมแห้งตาย มีพี่น้องของเดียวกัน 4 คน ทุก

รูปที่ 1

ภาพผู้ป่วย แสดงให้เห็นผื่นที่ขึ้นนานแล้ว มีลักษณะเป็น papules สีคล้ำ ขอดแหลม มี scale ปกคลุมอยู่ข้างบน

รูปที่ 2

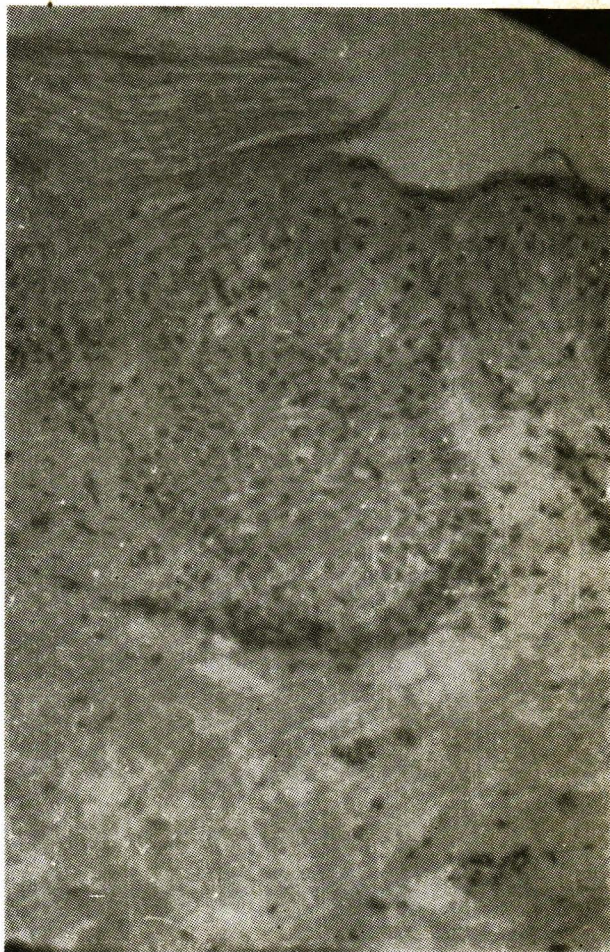
ภาพผู้ป่วย แสดงให้เห็นผื่นที่ลอกออกแล้ว มีลักษณะเป็น รอยด่างขาว คล้ายเกล็ด

รูปที่ 3

ลักษณะเช่นรูปที่ 2 จะเห็นคันที่ลอกออกแล้ว เป็นรอยด่างขาวชัดเจน.

Pityriasis lichenoides chronica.

คนรวมทั้งบิดาและมารดาอยู่ แข็งแรงสบายดี ไม่มีใครในครอบครัวติดโรคจนกระทั่ง ป่วยตายายเป็นเช่นผู้ป่วยเลย ผู้ป่วย เว้นหนึ่งคือจบชั้น ป. 4 ไม่เคยเดินทางไกล อุปนิสัยเยือกเย็น ตั้งแต่เกิดไม่มี การสังคมพอใช้

ประมาณ 6 เดือนก่อนมา รพ. (หลังจากที่ผู้ป่วย ถูกเกณฑ์ทหารแล้ว) เริ่มมีเม็ดสีแดงๆ ทั่วตัว เม็ดสีแดงเกิดขึ้นเรื่อยๆ ทั่วบริเวณตัว หิดไม่คันเลย เม็ดแดงๆ เหลืองๆ เมื่อเป็นอยู่นานๆ เข้า จะกลายเป็นสีน้ำตาลหรือแดงคล้ำจนเกือบจะเป็นสีดำ แล้วค่อยๆ ตอกออกกลายเป็นสีขาวๆ คล้ายกับเป็นเกล็ดขึ้น ยิ่งนานวันเข้ายิ่งมีมากขึ้น เม็ดแดงๆ เหลืองๆ จะเกิดขึ้นใหม่เรื่อยๆ ตามอย่างช้าๆ ไปตามลำดับ แขนและขาทั้งสองข้าง ในระยะหลังๆ นี้ มีอาการคันบ้างเล็กน้อยเป็นบางครั้ง แต่ส่วนมากไม่คัน ประมาณ 2-3 ปีที่แล้ว ก่อนมา รพ. มีผื่นขึ้นตามตัว หิดตามขาทั้งสองข้าง 2-3 เม็ด และมีเม็ด 1 เม็ด ขึ้นที่บริเวณ หัวของอวัยวะสืบพันธุ์ ก่อนที่จะมีผื่นขึ้น ผู้ป่วยไม่ได้กินยาหรือฉีดยามาก่อนเลย

จากการตรวจร่างกายพบว่า มีผื่นขึ้นตาม ลำตัว แขนและขาทั้งสองข้าง และเป็นอยู่ทั่วทั้งร่างกายขึ้นตามๆ เท่านั้น ไม่มี Infiltration เลย ผื่นเหล่านี้มีขนาดแตกต่างกัน ตั้งแต่ขนาดประมาณหัวเข็มหมุด จนถึงขนาดประมาณ

เม็ดถั่ว ส่วนมากมีรูปกลม แต่บางอันมีรูปไข่ ผื่นที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ มีลักษณะเป็น Papule หรือ Maculo papule สีแดงๆ ผื่นที่ขึ้นนานแล้ว มีลักษณะเป็น Papule หรือ Maculo papule สีแดงคล้ำจนเกือบจะเป็นสีดำ แต่บางอันก็ตอกออกกลายเป็น Macule สีขาวๆ คล้ายๆ เกล็ดขึ้นๆ ผื่นที่มีขนาดใหญ่มีขอบเขตชัดเจน รวมเต็มอกกับผื่นหนึ่ง และ Long axis ของผื่นเหล่านี้ มักจะขนานไปตาม Line of cleavage ผื่นที่มีขนาดเล็ก เป็นตุ่มปลายแหลม อยู่สูงกว่าผื่นหนึ่งและต่ำลงกว่าผื่นที่มีขนาดใหญ่ ผื่นเหล่านี้เต็มไปด้วย Scales เป็นจำนวนมาก แต่บางอันไม่มี Scale Scale เหลืองๆ เมื่อตอกออกจะพบว่าส่วนที่อยู่ตรงกลาง หนากว่า ส่วนที่อยู่ตรงขอบๆ และมองเห็น Diffusely edematous and erythematous base บน Lesion อื่นๆ ผื่นเหล่านี้มีอยู่เป็นจำนวนมาก ตามลำตัว หน้าและด้านหลังของลำตัว บริเวณแขนขา แต่ต่ำกว่าไหล่ลงมาจนถึงข้อมือ บริเวณขาตั้งแต่เข่าลงมาจนถึงข้อเท้า บริเวณหนังตาบนส่วนที่อยู่ใกล้ไปทางหัวขาทั้งสองข้าง 2-3 เม็ด และมีผื่นขึ้นที่บริเวณหัวของอวัยวะสืบพันธุ์ 1 เม็ด ทั่วทั้งสองข้าง, หนึ่งศีรษะและใบหน้าแทบจะไม่เห็นผื่นเลย

จากการตรวจเอา Scale มาตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์ ไม่พบ Spore และ Mycelium ของเชื้อรา

การตรวจปอด และหัวใจ ไม่พบสิ่งผิดปกติ Film chest ไม่พบวัณโรคของปอด
การตรวจเลือดพบว่า Hb = 84%
R.c. = 5.95 M., W.c. = 11350 P = 60%
L = 40%

การทดสอบ Blood kahn ได้ผลลบ
ผล Biopsy พบว่ามี Irregular hyperkeratosis and parakeratosis มี Acanthosis เล็กน้อยมี Slightly intercellular และ Intracellular edema ของ Stratum mucosum มี Liquefaction depeneration ของ Basal layer และมี Migration ของ Leucocyte เข้าไปใน Epidermis บางเล็กน้อย ในชั้นบนๆ ของ Cutis พบหลอดเลือดขยายตัวบางเล็กน้อย และ Perivascular infiltration ปานกลาง Cellular infiltration ประกอบด้วย Small round cell เป็นส่วนมาก

ผู้ป่วยรายนี้ ได้รับการรักษาเฉพาะที่หลายอย่าง อาการไม่ดีขึ้น ได้ฉีด Cytamen เข้าตามเนื้อหนัง 100 Microgram เป็นเวลานานประมาณ 12 วัน อาการคงเดิม ปัจจุบันได้ให้การรักษาเฉพาะที่อย่างเดียว คือ 5% Liquor carbonis detergens ใน Lotio calamine ปรากฏว่า นาน ๆ จะมีเม็ดแดง ๆ เกิดขึ้นใหม่เล็กน้อย

วิจารณ์

Pityriasis lichenoides chronica เป็นโรคที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ Psoriasis มาก แต่ไม่ปรากฏว่า โรคทั้งสองนี้จะมีความสัมพันธ์กันเคย เช่นกันโรคนี้ก็ได้เกี่ยวข้องกับ Lichen planus ถึงแม้ว่าโรคนี้อาจมีลักษณะคล้าย Lichen planus ในบางครั้ง

มีผู้เชื่อว่า โรคนี้เป็น Guttate variety ของ Parapsoriasis แต่บางท่านเชื่อว่าเป็นอีกโรคหนึ่งต่างหาก เพราะไม่ปรากฏว่าโรคนี้กลายเป็น Mycosis fungoides เลย (Parapsoriasis บางรายอาจกลายเป็น Mycosis fungoides ได้)

โรคนี้มีลักษณะเฉพาะ คือ มีผื่นที่ผิวหนังเพียงชนิดหนึ่งเท่านั้น ไม่มี Infiltration และไม่มีอาการคัน มักจะเป็นตามลำตัว แขน และขา ตามปกติแล้ว จะไม่มีผื่นที่มือ หน้า และหนังศีรษะเลย มักจะเป็นเรื้อรัง โดยต่อการรักษาทุกชนิด

สาเหตุของโรคนี้ยังไม่ทราบแน่นอน มักจะเป็นในวัยหนุ่มสาว มักจะเป็นในชายมากกว่าหญิง การ Expose ต่อความร้อนมาก ๆ ช่วยทำให้เป็นโรคนี้ได้ง่ายขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุของผู้ป่วยรายนี้ได้ เพราะผู้ป่วยรายนี้ เริ่มเป็นหลังจากที่ถูกเกณฑ์ทหารแล้ว

ซึ่งคงอยู่ในเครื่องแบบ และตรวจว่าคอตแดง
แต่โดยดีเสมอๆ

Histopathology ของโรคนี้ มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนั้น ไม่มีลักษณะ Characteristic และ Diagnostic เช่น Lichen planus หรือ Psoriasis

โรคนี้อาจจะหายไปได้เองในบางราย แต่ส่วนมากมักจะเป็นอย่างเรื้อรัง คือต่อการรักษาทุกชนิด Chipman ได้ทดลองรักษาผู้ป่วย 3 รายด้วย Ultraviolet ได้ผลดี แต่อย่างไรก็ตามส่วนมากของโรคนี้ มักจะเป็นเรื้อรังอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าจะได้พยายามรักษาโดยทุกวิถีทางแล้ว การรักษาโรคนี้ จึงแนะนำให้ใช้การรักษาเฉพาะที่แบบเดียวกับการรักษา Psoriasis

สำหรับผู้ป่วยรายนี้ เพิ่งเป็นมาได้ 6 เดือน ได้พยายามรักษาโดยใช้ยาเฉพาะที่มาหลายอย่างแล้ว แต่ไม่ได้ผล ผู้ป่วยรายนี้ยังไม่ได้รับการ รักษา โดยการ ฉายแสง Ultraviolet ปัจจุบันนี้ ได้ให้การรักษาเฉพาะที่อย่างเดียวกัน คือ 5% liquor carbonis detergens ใน Lotion calamine ปรากฏว่า อาการคงเดิม นานๆ จะเกิดผื่นแดงเกิดขึ้นใหม่สักครั้งหนึ่ง ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาความเกี่ยวกับการรักษาต่อไปอีก

สรุป

Pityriasis lichenoides chronica เป็นโรคผิวหนังเรื้อรัง คือต่อการรักษาทุกชนิด มีลักษณะเฉพาะ คือ มีผื่นตามตัว แขน

และขาทั้งสองข้าง เป็นอยู่ทิวหนึ่งชนิดๆ เท่านั้นไม่มี infiltration และไม่มีอาการเรื้อรัง

รายงานผู้ป่วย 1 ราย ชายไทย โสัด อายุ 21 ปี มีผื่นตามตัว แขนและขามานาน 6 เดือน เริ่มเป็นใหม่ๆ มีลักษณะเป็นเม็ดสีแดงๆ ที่ระเม็ดสีแดงๆ เกิดขึ้นเรื่อยๆ ที่บริเวณต้นหลัง ไม่มีอาการคันเลย เป็นอยู่นานๆ เข้ากตายเป็นสัปดาห์แล้วต่อมาดอกออกกตายเป็นสีขาว คัดๆ เกิดขึ้น ยิ่งนานวันเข้าก็ยิ่งเป็นมากขึ้น

จากประวัติ, ลักษณะ และ Distribution ของ Lesion ตลอดจนผลการตรวจทางห้องทดลอง แสดงว่าผู้ป่วยรายนี้เป็น Pityriasis lichenoides chronica ซึ่งคือต่อการรักษา.

เอกสารอ้างอิง

1. Oliver S. Ormsby and Hamilton Montgomery. : Diseases of the skin, Henry Kimpton. London, 1948.
2. A.C. Roxburgh : Common skin diseases, H.K. Lewis & Co. Ltd. London, 1950.
3. Norman Tobias : Essentials of dermatology, J.B., Lippincott company, Philadelphia, London and Montreal, 1944.
4. Robert M.B., Mackenna: Diseases of the skin, Baillie re, Tindall and cox, London, 1952.
5. S. William Becker and Maximilian E. Obermayer: Modern dermatology and syphilology, J.B. Lippincott Company, Philadelphia, London and Montreal, 1947.
6. George Clinton Andrews: Diseases of the skin, M.B. Saunders Company. Philadelphia and London, 1946.